

'InZicht' licht u in over nieuwe boeken, congressen en lezingen in taalkundig Nederland en België. Vermelding in deze rubriek betekent niet dat de redactie ze aanbeveelt. Voor een zo volledig mogelijk beeld hebben wij ook uw hulp nodig. Weet u iets waarvan u denkt dat het in deze rubriek thuishoort, laat het ons dan weten. Verschijningsdata en prijzen onder voorbehoud.

Krachttermen

Piet van Sterkenburg, emeritus hoogleraar lexicologie en voormalig directeur van het Instituut voor Nederlandse Lexicologie, is in Nederland dé expert als het gaat om krachttermen. In 1997 verscheen zijn monografie *Vloeken. Een cultuurbepaalde reactie op woede, irritatie en frustratie*, een werk waarvan in 2001 een sterk uitgebreide tweede editie verscheen, en dat zowel bij de vakbroeders als bij het grote publiek goed in de smaak viel.

Als alle taalgebruik is ook vloeken en schelden aan verandering onderhevig, en daarom is Van Sterkenburg in 2007 een onderzoek begonnen naar de stand van zaken anno nu. De bevindingen van dat onderzoek, waaraan zo'n duizend respondenten meewerkten, zijn terug te vinden in het populair-wetenschappelijke, mooi verzorgde boek *Krachttermen*, dat onlangs is verschenen. De belangrijkste conclusie is dat het scheld- en vloekgedrag verruwt en dan vooral in kwantitatieve zin: men neemt steeds minder vaak een blad voor de mond.

Bij de scheldwoorden is er een ook in 1998 al gesignaleerde toename van aan incest en homoseksualiteit gerelateerde termen, maar de frequentst gebruikte zijn nog steeds *klootzak*, *lul*, *eikel*, *hoer*, *homo* en *teringlijer*. Wat de vloeken betreft (met daarbij ook 'profane vloeken' als het zeer populaire *shit* en *fuck*) valt op dat ouderen die steeds meer zijn gaan gebruiken, en jongeren juist wat minder. Een andere conclusie is dat het percentage uit het buitenland afkomstige vloeken en verwensingen toeneemt.

Van Sterkenburgs onderzoek beslaat overigens slechts een enkel hoofdstuk in *Krachttermen*. In de rest van het boek gaat het vooral over de aard, de geschiedenis en de taalkundige en maatschappelijke aspecten van vloeken, bastaardvloeken, profane vloeken, verwensingen, beledigingen, en scheld-, schimp- en spotwoorden – een "lichtvoetige" beschrijving van een door sommigen verfoeid maar zeer alledaags verschijnsel.

Krachttermen. Scheldwoorden, vervloekingen, verwensingen, beledigingen, smeekbeden en bezweringen is een uitgave van Scriptum en kost € 17,50 (gebonden, 136 blz.). ISBN 978 90 5594 609 9

■ HANDBOEK NEDERSAKSISCH

Het Nedersaksisch wordt gesproken door twee miljoen Groningers, Drenten, Overijsselaars, Gelderlanders en een handvol Friezen, en sinds de erkenning als regionale taal (in 1996) wordt er veel ge-

daan aan de bescherming en promotie ervan. Ook de behoefte aan kennis erover is toegenomen, en hierin voorziet het *Handboek Nedersaksische taal- en letterkunde*. Dit lijvige werk beschrijft de taalkenmerken van het Nedersaksisch en de verschillende regionale varianten, alsook de historische, talige en naamkundige samenhang van het gebied waar de taal gesproken wordt. Daarnaast wordt geïnventariseerd hoe vaak het nog gesproken wordt en door wie. Andere onderwerpen die aan bod komen, zijn de geschiedenis van het taalkundig onderzoek naar het Nedersaksisch, de literatuur van deze taal en de situatie van het Nedersaksisch in Duitsland.

Handboek Nedersaksische taal- en letterkunde van Henk Bloemhoff e.a. is een uitgave van Van Gorcum en kost € 59,50 (ingenaaid, 466 blz.). ISBN 978 90 232 4329 8

■ GEKUIST SCHOOLWOORDENBOEK

Begin februari 2007 kreeg Van Dale Lexicografie veel kritiek op het voornemen om op verzoek van een aantal scholen uit Staphorst een gekuist schoolwoordenboek uit te geven. Er zouden daar-

voor zo'n tweehonderd vloeken, bastaardvloeken, scheldwoorden en vulgaire en seksueel getinte woorden uit het *Pocketwoordenboek Nederlands* geschrapt worden. Van Dale trok zich de kritiek aan en liet de plannen varen, maar het woordenboek is er nu toch gekomen, zij het gebaseerd op woordbestanden van concurrent Het Spectrum. Het *Schoolwoordenboek Nederlands* is ontwikkeld door personeelsleden van vijf scholen in Staphorst, en het bevat informatie over circa vijftienduizend veelgebruikte woorden.

Schoolwoordenboek Nederlands is een uitgave van Heutink en kost € 17,50 (gebonden, 549 blz.). Het boek is enkel te verkrijgen bij de uitgever: www.heutink.nl.

■ SCHRIJFHULPEN

Uitgeverij Augustus voert sinds 2006 een 'Schrijfbibliotheek' over allerlei aspecten van het creatief schrijven. Er zijn tot nu toe vijftien delen verschenen over uiteenlopende onderwerpen als het

schrijven van reisverhalen, familiegeschiedenissen, kinderboeken, liedteksten, essays en interviews. Recent zijn er twee elkaar aanvullende delen aan de bibliotheek toegevoegd, die geen specifiek genre behandelen, maar die algemener van aard zijn en de (aankomende) schrijver voorzien van taalhelp en stijltips. Het eerste is *Schrijfstijl* van Heidi Aalbrecht, dat én de valkuilen én de finesses van zinsbouw en stijlmiddelgebruik behandelt. Het andere boek, *Voor de vorm* van Pyter Wagenaar, is een taalvraagbaak waarin onder meer de regels voor spelling, zinsbouw en interpunctie aan bod komen.

- *Schrijfstijl. De basis van een goede tekst* kost € 15,- (gelijmd, 160 blz.). ISBN 978 90 457 0150 9
- *Voor de vorm. Taalvraagbaak voor schrijvers* kost € 19,50 (gelijmd, 272 blz.). ISBN 978 90 457 0149 3

■ EINDE VAN DE STANDAARDTAAL

Taalhistoricus Joop van der Horst betoogt in zijn boek *Het einde van de standaardtaal* dat er zich momenteel in de westerse wereld een wisseling van taalcultuur voltrekt. Onze ideeën over taal, spelling, woordenboeken, grammatica en onderwijs zijn in de Renaissance ontstaan, en wat we momenteel beleven is het einde van die Renaissance-taalcultuur, en het begin van een radicaal andere omgang met taal – hij schreef er eerder over in het februari/maartnummer. Lezers van *Onze Taal* kunnen dit boek met korting bestellen. Zie de aanbieding op blz. 251.

Het einde van de standaardtaal. Een wisseling van Europese taalcultuur is een uitgave van Meulenhoff en kost € 22,50 (gelijmd, 375 blz.). ISBN 978 90 290 8265 5

■ LUISTERWOORDENBOEK

Mijn tweede Van Dale is een voorleeswoordenboek voor de op een na allerkleinsten (vanaf 4 jaar). Dit boek bevat korte, geïllustreerde versjes en verhaaltjes die de betekenis van zo'n duizend, vaak wat abstractere woorden uitleggen. Een spin-off hiervan is *Mijn tweede Van Dale luisterwoordenboek*. Dit bestaat uit een cd met 55 "grappige en informatieve" verhaaltjes en versjes waarin de betekenis van 150 woorden wordt uitgelegd, en een boekje met bijbehorende illustraties zodat er tijdens het luisteren ook wat te kijken valt.

Mijn tweede Van Dale luisterwoordenboek van Martine Letterie, Betty Sluzyer en Paula Gerritsen is een uitgave van Van Dale Lexicografie en kost € 14,95 (gebonden, 32 blz.). ISBN 978 90 6648 096 4

■ AMPZING DICHT

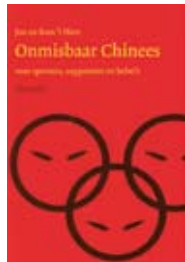

Het Haarlemse Ampzing Genootschap ter bestrijding van het overbodige Engelse leenwoord laat weer van zich horen, ditmaal met *Aap noot Mies Wim not yet. Part toe*, een nieuwe verzameling puntdichten waarin vooral gespeeld wordt met de homofonie van Nederlandse woorden en Engelse leenwoorden (*mail* klinkt hetzelfde als *meel*). Dat levert gedichtjes op als "Fruit spreek je

momenteel uit als froet / Benieuwd wat de vroedvrouw / Daarmee moet." Het boekje is geïllustreerd met stemmige tekeningen waarop we de door het genootschap in het leven geroepen stripfiguur Ampzing aantreffen op allerlei Haarlemse binnenstadslocaties.

Aap noot Mies Wim not yet. Part toe van Eric J. Coolen is een uitgave van het Ampzing Genootschap en kost € 12,95 (ingenaaid, 80 blz.). Bestellingen: www.ampzing.nl. ISBN 978 90 808466 5 4

■ CHINEES

In de recente stortvloed aan publicaties over China bevonden zich ook twee reiswoordenboekjes. Het eerste is het *Prisma miniwoordenboek Chinees*, een woordenboekje op zakformaat dat 15.000 Nederlandse woorden, uitdrukkingen en gezegden in het Chinees vertaalt, en vice versa. De Chinese ingangen en vertalingen worden zowel in karakters gegeven als in de pinyin-notatie (waarvoor het Latijnse alfabet wordt gebruikt). Het boekje bevat ook een basisgrammatica van het Chinees.

Van een geheel andere orde is *Onmisbaar Chinees*, dat allerlei pasklare zinnen ten behoeve van de olympische sporters en hun supporters in het Chinees vertaalt. De toon is zeer licht, getuige zinnen als 'Hoe zeg je Chinees in het Chinees?', 'Wat zijn die communisten stil', 'Mijn broekje zit te strak' en 'Ik heb vijf zonen' – dit alles onder het motto "Chinees is niet moeilijk, maar je moet het wel even weten."

- *Prisma miniwoordenboek Chinees* van Norma Fong en Naizheng Du is een uitgave van Het Spectrum en kost € 12,50 (ingenaaid, 756 blz.). ISBN 978 90 274 4181 2
- *Onmisbaar Chinees voor sporters, supporters en bobo's* van Jan en Kees 't Hart is een uitgave van Querido en kost € 6,95 (gelijmd, 155 blz.). ISBN 978 90 214 3446 9

■ WEEK VAN DE ALFABETISERING

In Nederland zijn nog steeds zo'n 1,5 miljoen laaggeletterden. Tijdens de vierde Week van de alfabetisering (8 tot en met 15 september) wordt extra aandacht geschonken aan hun situatie, met als doel laaggeletterdheid bespreekbaar te maken en het taboe daaromtrent te doorbreken. De week begint met de Internationale dag voor de alfabetisering (8 september), en die vormt het startsein voor allerlei activiteiten van bedrijven, gemeenten, scholen en maatschappelijke organisaties. Meer informatie vindt u op de website www.weekvandealfabetisering.nl.

EN VERDER

■ *Aap. Alfabetiseren in drie stappen* van Ad Bakker. *Aap* staat voor 'Alfabetisering Anderstaligen Plan' en is een op inzichten uit het basisonderwijs gebaseerde methode waarmee volwassen anderstaligen kunnen leren lezen en schrijven. Twee delen met twee cd's. Boom, € 49,90 (ingenaaid, 173 + 129 blz.).

ISBN 978 90 8506 503 6

■ *Spelling en taaltips* van Judith Winterkamp. Secretaresses kunnen bij het blad *Management Support* vragen stellen over taal, spelling en correspondentie. *Spelling en taaltips* beantwoordt de 120 meestgestelde vragen van de afgelopen drie jaar. Elk hoofdstuk sluit af met een aantal taaltips. Kluwer, € 34,50 (gelijmd, 88 blz.). ISBN 978 90 130 5474 3

■ *Kleine baas in Parijs* van Peter Henk Steenhuis. Verslag van een vader over hoe zijn zoon de taal ontdekt. Vervolg op *Kleine baas* (2004) en *De schoolekster* (2006). Van Genep, € 14,95 (gelijmd, 184 blz.). ISBN 978 90 5515 903 1

■ *Geheime gebaren?* van Joke de Jonge. Spannend jeugdboek (10+) waarin gebarentaal een belangrijke rol speelt. Met tekeningen van Jolet Leenhouts. Van Tricht uitgeverij, € 9,90 (gelijmd, 104 blz.). ISBN 978 90 77822 22 7

■ *Het is te doen!* van Marian Hoefnagel. Lijst van *het*-woorden met oefeningen ten behoeve van anderstaligen die het Nederlands al redelijk beheersen maar het onderscheid tussen *de*- en *het*-woorden maar niet onder de knie kunnen krijgen. Inter-taal, € 9,90 (ingenaaid, 48 blz.). ISBN 978 90 5451 862 4

■ *De winnende dialoog. Onderhandelen voor professionals* van Thomas Benedict. Dit boek biedt "het overzicht, de techniek én het inzicht om uitdagende zakelijke gespreksituaties tot een goed einde te brengen". Business Contact, € 19,90 (gelijmd, 208 blz.).

ISBN 978 90 470 0074 7

■ *Ontheven aan de tijd. Linguïstisch-historische studies voor Jan Noordegraaf*, onder redactie van Lo van Driel en Theo Janssen. Feestbundel ter gelegenheid van de zestigste verjaardag van taalhistoricus Jan Noordegraaf. Bevat 29 artikelen van vakbroeders over "taalkundigen en taalkundige ideeën van de oudheid tot nu". Stichting Neerlandistiek, € 32,50 exclusief porto (gelijmd, 322 blz.). Bestellingen: Stichting Neerlandistiek VU, De Boelelaan 1105, 1081 HV Amsterdam. ISBN 978 90 8880 006